

2018. szeptember

**HÍVOM A CSALÁDOKAT,
HÁZASPÁROKAT, JEGYESEKET ÉS SZERELMESEKET,
A CSALÁDOKAT SZERETŐ SZERZETES- ÉS PAPTESTVÉREKET, ÉS
MINDENKIT, AKI A CSALÁD ÉS AZ ÉLET MELLETT ÁLL!**

Ez a levelem a Szent Család történetén elmélkedő sorozat utolsó darabja. Az elmélkedések alapját a Ferenc pápa Amoris Laetitia c. apostoli buzdítására alapozott, a Világiak, Család és Élet Dikasztériuma által kiadott katekézisek képezik.

Az öröm kultúrája. Az örömré sokszor gondolunk úgy, mint vágyainknak, személyes elgondolásainknak, szívünk legédesebb óhajainak megkoronázására. De vajon meg tudjuk-e egyáltalán mondani, hogy mi teszi igazán boldoggá az embert? A tömegkommunikáció által uralt mai kultúránkban nehezen tudnánk olyan mintát ajánlani az embereknek, amely érvényes lenne minden országban, hagyományban és kultúrában. Tekintsünk csak például a mobil telefonra: majdnem mindenkinek saját készüléke van, akinek még nincs, az is szeretné, ha mielőbb lenne.

Más szóval nagyon finoman, de annál hatékonyabban elénk áll egy példakép: ha boldog akarsz lenni, és azt akarod, hogy a társadalom befogadjon, akkor sürgősen szerezz egy mobiltelefont. Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy aki egy mobil telefont birtokol, az megtalálta a boldogságot. Az sem vezet a boldogsághoz, ha küzdünk és harcolunk egy olyan életformáért, amely csak keveseknek adatik meg. A Szent Család történetének egy epizódja felvillantja az igazi öröm felé vezető utat. Szt. Lukács evangélista feljegyzi, hogy Mária és József első reakciója a templomban ülő és a tanítókkal egyenrangú félként beszélgető tizenkét éves Jézus láttán a csodálat volt, nem pedig a harag, a méltatlankodás, vagy valamilyen egyéb negatív érzelem, noha ezeket indokoltta tehette volna az a kétségbeesett aggodalom, amit átéltek, amikor azt hitték, hogy fiúkat elveszítették. A gyermek, akit Mária kilenc hónapig a szíve alatt hordozott, akit József Heródes gyilkos szándéka elől Egyiptomba menekített, most valami számukra váratlan és meglepő dolgot tesz. Szívüket leírhatatlan örömmel tölti el a mély csodálat. Talán ahhoz az érzéshez hasonlít ez, amelyet akkor érzünk, ha vágyainkat és elképzelésünket messze meghaladó ajándékot kapunk.

Idézzétek fel saját életetekből olyan váratlan örömeket, amelyek megerősítették szeretetkapcsolatokat! Mi volt az első gondolatotok, amikor megértettétek, hogy különleges örömben részesültetek?

Az igazi öröm, amely mindig váratlan és meglepetésszerű, a végtelen felé tágítja szívünket. Ha olyan öröm ér, amelyet kerestünk, és amelyre törekedtünk, akkor készletet érzünk arra, hogy tovább keressünk valami még nagyobb, valami eddig elérhetetlennek tartottat. Az ember nem akkor örül igazán, ha vágyai beteljesedtek, hanem ha olyan boldogság jut osztályrészéül, amelyről nem is álmodott. Gábor főangyal Máriaéhoz intézett köszöntését „Ave”-ként, „üdvözöllek”-ként fordítjuk, pedig valójában „örvendezzél” a jelentése. Gábor főangyal valami elképzelhetetlenről értesíti ezt a fiatal, názáreti menyasszonyt, aki eddig csak Józseffel való szerelméről álmodozhatott. Ez az esemény radikálisan megváltoztatta terveit. Az angyal azt is bejelenti, hogy amit most hírül ad, nagy öröm forrása lesz. Az igazi öröm mindig felborítja terveinket és túlmutat korlátozott emberi horizontjainkon. Ez az alapvető oka annak, hogy a keresztény üzenetet gyakran gyanakvással fogadják, mintha az az emberi boldogság ellensége lenne. XVI. Benedek nagyon világosan fogalmazta meg a kérdést: "Vajon az Egyház parancsolataival és tilalmaival nem azt keseríti-e meg számunkra, ami az életben a legszebb? Vajon nem éppen ott állít-e tilalomfákat, ahol a Teremtőtől számunkra elgondolt öröm boldogságot kínál, mintegy ízelítőt adva az isteni természetből? Ám azzal válaszolt erre a kérdésre, hogy a kereszténységből nem hiányoztak ugyan túlzások és eltévelyedett aszketizmusok, de az Egyház hivatalos tanítása, hűségesen a Szentíráshoz, nem az erőszakt mint ilyet tagadta, hanem annak pusztító felfogásával szállt harcba. Az erőszakt hamis istenítése ugyanis nem fölemelkedés, az isteni természetben való részesedés »eksztázisa«, hanem az ember letaszítása." (AL 147)

Isten semmiképpen nem ellensége az emberi örömnél. Ellenkezőleg, azt szeretné, hogy az emberi személyek bővelkedjenek minden emberi örömben, ideértve az oly gyakran félre értelmezett erotikus örömet is. A szexuális gyönyör igazi ellensége –szemben sokak vélekedésével – nem Isten, nem az evangélium, és nem is az Egyház. Maga az eredeti bűntől sebzett ember gyengesége az, ami embertelenné teszi a Teremtő szép és csodálatra méltó ajándékát. Az igaz öröm eléréséhez szükséges az érzelmek és az ösztön nevelése, és ennek érdekében korlátokat is fel kell állítani. A túlzás, az ellenőrzés hiánya és a megszállottság egy bizonyos élvezettel kapcsolatban végül elrontja és megbetegíti magát az élvezetet, és károsítja a családi életet. A szenvedélyeket az önátadás és önmegvalósítás szolgálatába állításával gazdagíthatjuk a családon belüli személyes kapcsolatokat. Nem az intenzív öröm pillanatairól való lemondásról van szó, hanem arról, hogy azokat egybeszójuk a nagylelkű odaadás, a türelmes remény, az elkerülhetetlen fáradtság, és az eszményekért való erőfeszítések egyéb alkalmával. Mindez együtt a családi élet teljességét szolgálja. (vö. AL 148). „Isten szereti az ember örömét, ő mindent azért teremtett, hogy örülni tudjunk. Engedjük felfakadni az örömet gyengédsége láttán, amikor ezt javasolja: »Fiam, ha van miből, tégy jót magaddal. (. .) Ne vond meg magadtól a jó napot.« (Sir 14,11.14). A házaspárok Isten akaratának felelnek meg, ha követik ezt a szentírási buzdítást: «A jólét napjain élvezd a jót.» (Préd 7,14) ". (AL 149)

Hogyan tudjátok gyerekeiteket korunk hamis prófétáinak a nemiséggel kapcsolatos áltudományos tanításaitól megóvni? Milyen szerepet játszik ebben az, ahogy házaspárként egymáshoz viszonyultok?

Az emberi öröm forrása az evangélium, bölcsője a család. A fiatalok azért kötnek házasságot, mert az öröm teljességére vágnak. Ha aztán ezt a teljességet nem találják meg, csalódnak a házasságban. Paradox módon mindenki keresi, és mindenki határozottan ígéri az örömet a házasságban, mégis sokan találják magukat egyhamar házasságuk roncsai között. Miért fullad kudarcba egyre több házasság? Sikeresnek tekinthető-e egy házasság csak azért, mert a felek mindvégig hűségesek maradtak, de házasságukat nem a szeretet örömeiben élték meg? Más szóval: megélheti-e a házasság teljességét egy házaspár csupán azért, hogy hűségesek, vagy ehhez házasságuknak ízét és színe-javát adó sokkal mélyebb és radikálisabb elkötelezettségre van szükség? Napjainkban a múlt századokhoz képest robbanásszerűen növekszik a felbomlott házasságok száma, de azt sem mondhatjuk, hogy a múltban minden házasság sikeres volt, mert a felek együtt maradtak, „amíg a halál el nem választotta” őket. A házassághoz kapcsolódó lelki és morális elvárások elhomályosítottak egy lényeges elemet. „A házasságban ki kell virágoztatni a szeretet örömeit. Az élvezet megszállott keresése rabszolgává tesz, és kizárja a kielégülés egyéb formáit. Az öröm kitágítja a valódi élvezet képességét, és lehetővé teszi különféle dolgok ízeletét az életnek abban a fázisában is, amikor a testi élvezet hanyatlóban van. Ezért mondta Szent Tamás, hogy az öröm szó a szív kitágulására vonatkozik. A házassági öröm fájdalmak közepette is megélhető, magában foglalja annak elfogadását, hogy a házasság örömei és fáradalmak, feszültségek és pihenés, szenvedések és megszabadulások, kielégülések és keresések, gondok és élvezetek szükségszerű kombinációja, mindig a barátság útján járva, amely arra készíti a házastársakat, hogy a kölcsönös segítség és szolgálat által törődjenek egymással.” (AL 126)

Lehet-e a szeretet öröme ébren tartani és dédelgetni a házasságban leélt gyakran hosszú és monoton éveken át? Elég-e ehhez a házaspár kölcsönös megegyezése? Elegendő-e saját akarata és jó szándékuk szerető kapcsolatuk állandó megújítására? Sok házaspár elköveti azt a hibát, hogy kapcsolatukat annyira leegyszerűsíti, hogy az már-már drámai, és gyakran ellentmondásos helyzeté válik. Nem csupán a szándékon múlik ez, hanem sokkal inkább a szépség iránti érzéken. Ez teszi a házaspárokat képessé, hogy felfogják és értékeljék „a másik által képviselt nagy értéket, amely más, mint testi vagy pszichés varázs, lehetővé téve, hogy a személyiség szakralitása hasson anélkül, hogy birtokolni akarnák egymást. A fogyasztói társadalomban az esztétikai érzék elszegényedik, ezért kiálszik az öröm. Minden csak azért van, hogy megvegyük, birtokoljuk és elfogyasszuk, még a személyek is. Ezzel szemben a gyengédség az önző birtoklás vágyától megszabadult szeretet megnyilvánulása, arra tesz képessé, hogy mérhetetlen tisztelettel és bizonyos félelemmel álljunk meg a másik személy előtt, nehogy kárt tegyünk benne vagy megfosszuk a szabadságától. Ilyenkor szeretettel szemléljük és értékeljük azt, ami a személyiségében szép és szent, ami túl van a szükségleteinken. Így válik lehetővé, hogy akkor is a javát keressük, ha tudjuk, hogy nem lehet a mienk, vagy ha testileg már nem vonzó, netán agresszív, vagy a terhünkre van. A szereteten múlik, hogy azt, aki számunkra kedves, viszonzást sem várva megajándékozzuk. A szeretet esztétikai élménye fejeződik ki abban a tekintetben, amely a másikat önmagáért nézi akkor is, ha öreg, beteg vagy érzékileg már nem vonzó. Az ilyen értékelő tekintetnek rendkívüli jelentősége van, és a mellőzése általában kárt okoz. Mi mindent megtesznek a házastársak és a gyermekek csak azért, hogy észrevegyék őket és számoljanak velük! Sok seb és válság abból fakad, hogy elmulasztottuk egymás szemlélését. Sokan panaszkodnak: a férjem rám sem néz, úgy látszik, láthatatlan vagyok számára! Légy szíves, nézz rám, amikor hozzád beszélek! A feleségem már rám sem néz, csak a gyerekekkel foglalkozik. Otthon nem számítok, rám sem néznek; olyan, mintha nem is léteznék. A szeretet megnyitja a szemet, és mindenben túl megláttatja, milyen nagy érték a másik emberi személy. (vö. AL 127, 128)

Mit tudtok tenni azért, hogy a ti szeretetek öröme növelje a szeretetet az egész családban és környezetetekben?

Az öröm nem járandóság, amely minden családi szituációval együtt jár, hanem a család identitásának része. Ha hiányzik az öröm, a család vagy válságba kerül, vagy mindennaposá válik a veszekedés. Igazi és mély spiritualitásra van szükség. „Éljünk a szemlélődő szeretet örömeiben. Mindnyájunkat szeretetre teremtettek, ezért nincs nagyobb öröm, mint megosztani valami jót: »Adj, és fogadj el, és tedd igazzá lelkedet!« (Sir 14,16). Az élet legintenzívebb örömei akkor születnek, amikor a mennyország elővételezéseként elősegítjük mások boldogságát. Édes és vigasztaló a mások megörvendeztetéséből fakadó öröm, amikor örülni látjuk testvéreinket. Ez az öröm a testvéri szeretet gyümölcse, nem a csak a magára tekintő hiábavalóságé, hanem annak öröme, aki szeret és kedvét leli a szeretett ember javában, amely átad a másikba és termékennyé válik benne.” (AL 129) Csak ezen az úton válhat valóra, ami emberi logika szerint nem lehetséges, hogy „az öröm megújuljon a fájdalomban. Ahogyan Szent Ágoston mondta: »Minél nagyobb volt a veszedelem a csatában, annál nagyobb az öröm a győzelemben.« Az együtt szenvedő és küzdő házastársak megtapasztalhatják, hogy érdemes volt küszködni, mert elértek valami jót, megtanultak valamit együtt, most jobban meg tudják becsülni, amijük van. Kevés emberi öröm olyan mély és ünnepi, mint amikor két egymást szerető személy közös erőfeszítéssel együtt ért el valamit.” (AL 130)

Bíró László tábori püspök
az MKPK Családbizottságának elnöke
a Magyar Katolikus Családegylet elnöke